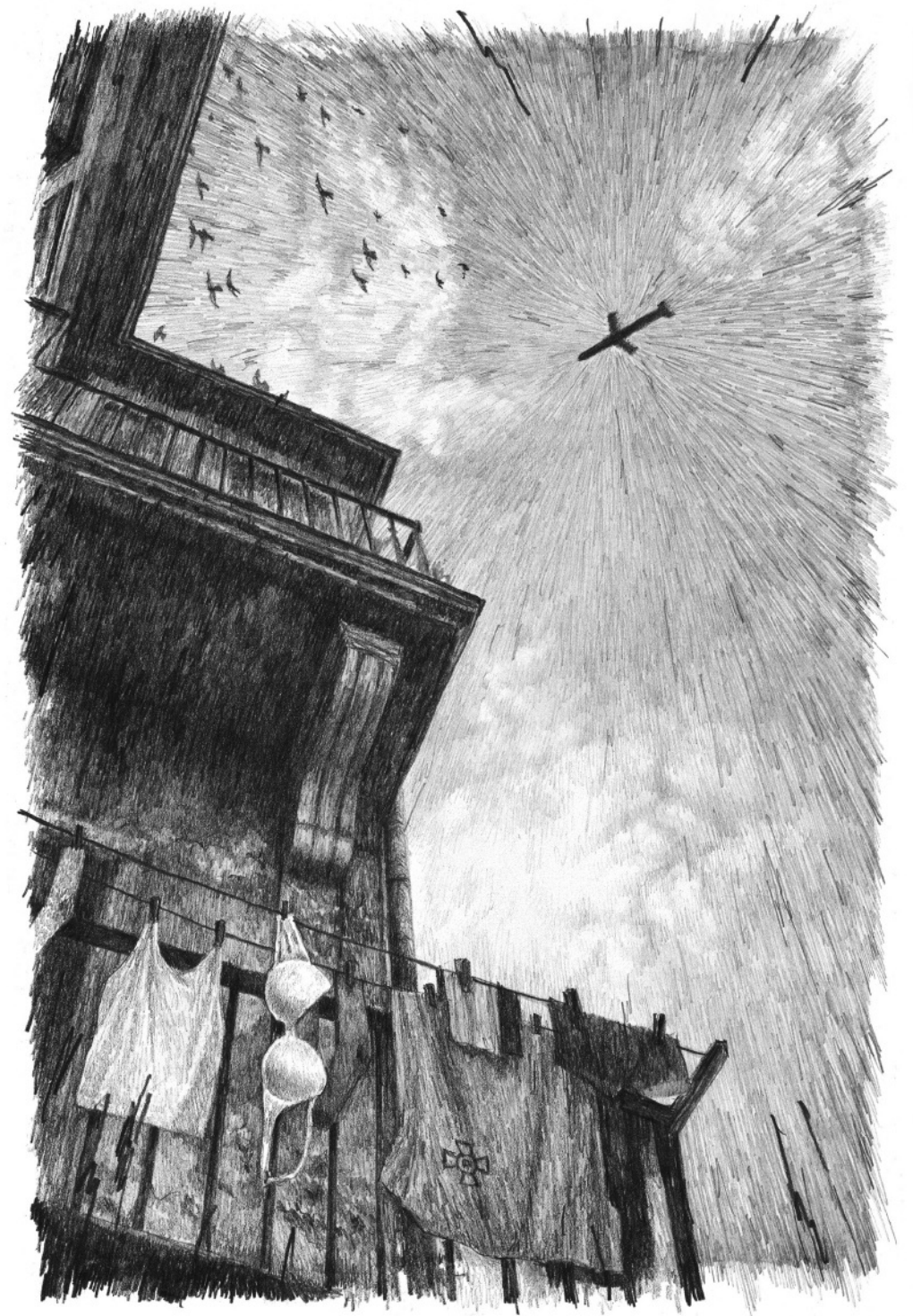

Ірина Цілик

ТОНКИЙ ЛІД

Meridian Czernowitz
2025

Для Ірини Цілик — зокрема і з особистих причин — нішня російсько-українська війна почалася не в лютому 2022-го, а тоді, коли вона почалася, свідченням чого була попередня книжка авторки «Глибина різкості». До нової збірки «Тонкий лід» увійшли вірші, написані впродовж останніх восьми років. Це — серед іншого — означає, що Ірина Цілик пише мало. Але вона знає, що і навіщо пише: «Якось у дитинстві я безстрашно виперлася на середину замерзлого озера в парку. Аж раптом злякалася, бо почула голоси дорослих: "Що ти робиш? Там тонкий лід! Не можна!"... Під час війни всі ми ходимо тонким льодом наших незіставних досвідів. Легко втратити рівновагу, провалитися, поранитися самій чи поранити інших гострими краями власних травм. Ця збірка — спроба дослідити нашу розхитану реальність і вийти обережним кроком на берег. Головне — не опинитися в кінці війни на різних берегах із тими, кого ми любимо. Тож варто розмовляти одне з одним уже сьогодні, допоки ми — ну нібито як живі».

Портрет

Як ми вибачимо собі, як подякуємо собі,
що лишилися там, де кожен день — нескінченний бій?
Але як інакше, якщо тільки тут на шляхах курних
стільки каменів спотикання і стільки історій в них.
Теплі тріщинки, пряний вітер, волошки і звіробій.

Тут усе довкола прошите нитками знайомих швів.
Тут лежать в могилах ті, хто нас за руку вчасно вів.
І доми розбиті, і книги, затерті на корінцях,
і незграбна ніжність, і впертість, і виснаженість оця —
то все наше, допоки ми ще ну нібито як живі.

І ніхто, і ніхто тут не був народженим для війни,
але тисне бронік на стрижень випростаної спини.
У підсумку набої, цитата зі Стуса чи Семенка
на тату, і тверда рішучість, і витриманість така,
ніби темний вир лихоліть змилосердився і спинивсь.

Хто зі зброєю, хто — без зброї, зі жменькою куцих слів,
крізь низини й висоти своєї зраненої землі,
повз бажання закуті і марних планів чагарники,
йдуть просвітлені й люті, всемілосердні і навпаки,
та ступають рішуче за роком рік на непевний лід.

Як я хочу забути запам'ятати цю круговерть,
де за кожним із нас голодною сукою ходить смерть.
Скавулять щенята і жадібно тягнуть її соски.

В тихім-тихим полі лежать незібрані колоски
і шматки ракети, що вгрузли у сіру промерзлу твердь.

Ким ми вийдемо з цього поля назустріч усім вітрам?
Ось портрет покоління: замість обличчя суцільний шрам.
Але разом із тим і усмішки ніжний та злий зигзаг.
Пам'ятаймо довіку всі миті щастя поміж атак.
Наш портрет покоління — любові зрощений перелам.

Мій день

«How was your day?
How are you doing?»* —
ти питаєш, а я думаю...
О четвертій ранку мене розбудила сирена.
Я лягла в коридорі разом із сином,
слухала, як над нами пролітають ракети:
цей шелест ні з чим не сплутаєш.
Але русская рулетка не зіграла.
Я поспала ще годинку.
Почитала новини про кількість убитих.
Приготувала синові сирники.
Сходила на похорон героя.
Бачила жінку, що годувала птахів із руки.
Плакала в парку.
Отримала «+» від свого чоловіка.
Сумнівалася в супермаркеті: «Піно-нуар» чи «Зінфандель»?
Приготувала вечерю.
Написала подрузі, яка лікується після поранення.
Подивилася серію.
Поридала в душі.
Звичайний день, загалом.
«I'm fine.
I'm fine.
I'm fucking fine, thank you»**.

* «Як минув твій день? Як твої справи?» (англ.)

** «Я чудово. Я чудово. Я, бляха, чудово, дякую» (англ.)

Кінець світу

Я уявляла собі інакше кінець світу.
Але кінець твого і мого світу саме такий.
Просто нічого не буде як раніше.

Під час війни я навчилася нових правил.
Звучить сирена — вдягни принаймні труси.
Візьми у сховок питво: під завалами
найгірше померти від зневоднення.
Обійми дитину: як раптом що, то вже краще разом.
Ну і так далі.
Ми добрі учні.

Ба більше,
ми майстри спорту з балансування.
Балансування на межі різних реальностей.
Дівчинко на кулі, тримайся міцно,
втискайся стопами у свою планету,
поки її трясє.

Хтось із нас не доживе сьогодні до ранку.
Хтось із нас.
Хтось із вас.

Ну а хтось виживе
і знову втримається на краю світу,
такого безкінечного,
як ніколи досі.

Смерть Венери

За неписаними законами побуту і буття
посадив дерево і збудував дім.
Все як у людей.
Узяв найкращу жінку за дружину.
Пофарбували разом стіни й купили тюль,
делікатний і білий, мов перша листопадова паморозь.
Придбали у кредит новий холодильник.
Викинули батьківську радянську порцеляну.
Повісили на стіні чорно-білі лиця предків і класичну картину,
лише одну,
але ту, що обом полюбилася:
замріяна гола золотоволоска стоїть на мушлі у морі.
І дитяча!
Тут буде дитяча кімната.
Власноруч змайстроване ліжечко
вийшло трішки кривеньким, але дуже ніжним.
Так приємно торкатися пальцями дерев'яних бильць,
теплих від жовтого сонного сонця,
що зазирає сюди по обіді.

Ракети прилетіли о третій ранку.
Російські «калібри», як повідомив пресцентр.
Після прильоту
на місці одного з розбитих будинків лишилося небагато:
уламки меблів, шматки одягу,
міжкімнатні двері і рами,

обгоріла мікрохвильовка,
несподівано вціліла ваза
і шматок картини із зображенням богині весни,
що з одежею в руках зустрічає на березі моря
народження тієї,
кого більше нема.

Сліпі ведуть сліпих

Сліпі ведуть сліпих.
Карнавал і битва тривають.
Сміх блазня всім чути.
Але зойки мучеників дратують більше.
Стара пані з вузькими губами каже гидливо:
«Цить.
Ви надто голосні, кричуще некомфортні.
Ваша травмованість обурлива.
Не драматизуйте.
Вмирайте тихіше.
Як вам не соромно».
Маска байдужості виграла головний приз!
А нам не соромно.
Та й знаємо: літня пані — не така вже й черства.
Ми бачили, як вона промивала рани страдникам,
як годувала голодних,
як споряджала воїнів золотими обладунками.
Просто пані втомилася.
Забагато тривоги й галасу,
незрозумілих правил нової гри.
Люба пані, вибач, але ми битимемося й далі.
Просто не можемо інакше.
Ми поставили все, що в нас є, на кін:
нашу свободу, наше майбутнє, наші дома,
не кажучи вже про наших дітей —
убитих, живих і ще не народжених.
Ми будемо битися за кожен сантиметр цієї землі,

ми оплакуватимемо кожного воїна,
кожну загублену душу,
кожну зламану стеблину,
кожне розорене гніздо,
кожен зруйнований світ,
кожну випалену пустку у тім краю,
де так радісно буяли квітучі вишні й абрикоси...
А зараз, люба пані, захистимо твій спокій
і право безтурботно випити щовечірній чай.